

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

**СИЛАБУС
ОК 58 Атестація (кваліфікаційний іспит)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Атестація (кваліфікаційний іспит)
Освітня програма	«Психологія»
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	4 / 8
Розподіл за видами занять та годинами навчання	1,5 кредити ЄКТС (45 годин)
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Атестація здобувачів вищої освіти — випускників за освітнім рівнем бакалавра здійснюється Екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім рівнем з метою встановлення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю «Психологія».

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей випускників, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійною програмою «Психологія» підготовки фахівців. Для проведення атестації випускників створюються Екзаменаційна комісія, строк повноважень якої становить один календарний рік. Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю Екзаменаційної комісії здійснює ректор університету. Студенти стаціонарної форми навчання складають іспит та захищають бакалаврську (дипломну) роботу. Функціями та завданнями проведення Атестації є: – комплексна перевірка й оцінка науково-теоретичної та практичної фахової підготовки студентів-випускників з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня вимогам Стандарту вищої освіти, освітньо-професійних програм, навчальним планам і програмам підготовки; – прийняття рішення про присвоєння випускникам відповідної освітньої кваліфікації та видачу диплома; – розробка пропозицій щодо поліпшення якості підготовки фахівців зі спеціальності 053 «Психологія»; – вирішення питань про надання рекомендацій випускникам щодо впровадження та публікації результатів наукових досліджень. Комплексний державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з таких навчальних дисциплін:

1. Загальна психологія
2. Вікова психологія.
3. Соціальна психологія.
4. Психологічне консультування.
5. Диференціальна психологія.
6. Психодіагностика

Зміст кваліфікаційних завдань, що виносяться на комплексний державний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування бакалавром професійних компетентностей, що визначені у Стандарті вищої освіти, а також засобах діагностики якості вищої освіти. Комплексний державний екзамен повинен визначати рівень засвоєння студентами матеріалів наведених вище фахових дисциплін, уміння самостійно аналізувати проблемні ситуації та формувати системний підхід

до їх розв'язання, активно використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності, здатність пропонувати системні рішення із розробленням інформаційних технологій та засобів підтримки розв'язання складних практично важливих проблем із застосуванням методик врахування комплексних та невизначених обставин.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності :

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, самогенно.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії; володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність їх неухильно дотримуватись.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально- понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР 7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

ПР 19. Забезпечувати оптимальні психологічні умови розвитку особистості.

ПР 20. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.

ПР 21. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

ПР 22. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи).

5. Організація атестації

№ з/п	Тема, план	Термін виконання	Кількість годин
1	Ознайомлення з Програмою Атестації, яка оприлюднюється на сайті кафедри, факультету	Не пізніше ніж за півроку до початку атестації.	0,5
2	Самостійне опрацювання питань з психології, включених у Програму Атестації.	Протягом навчального року	44
3	Ознайомлення з Графіком роботи ЕК та розподілом студентів за екзаменаційними групами (за розпорядженням декана факультету)	Не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК.	0,5
4	Оглядіві лекції з навчальних дисциплін, включених до Програми кваліфікаційного іспиту	Травень	Окремо за навчальним планом

5	Консультації перед іспитом	Червень	Окремо за навчальним планом
6	Складання екзамену під час роботи Екзаменаційної комісії	Червень.	Окремо за навчальним планом

6. Система оцінювання ОК

Загальна система оцінювання

О К

Критерії оцінювання знань студентів

з комплексного іспиту професійно-орієнтованого блоку дисциплін

Атестація (кваліфікаційний іспит) охоплює питання блоку з шести обов'язкових дисциплін з циклу загальної підготовки бакалаврів (Спеціальність 053 Психологія), зокрема:

1. Загальна психологія
2. Вікова психологія.
3. Соціальна психологія.
4. Психологічне консультивання.
5. Диференціальна психологія
6. Психодіагностика

Критерії оцінювання питань у білеті

Питання №1 – максимальна сума – 25 балів.

Питання №2 – максимальна сума – 25 балів.

Питання №3 – максимальна сума – 25 балів.

Питання №4 – максимальна сума – 25 балів.

Максимальна кількість балів (в сумі) - 100 балів.

Орієнтиром для визначення критеріїв оцінювання є **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

Сума балів за відповідь на питання білету	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (пояснення)
22 - 25	A	відмінно
18 - 21	B	дуже добре
14 - 17	C	добре
10 - 13	D	задовільно
6 - 9	E	задовільно (достатньо)
0 - 5	FX	незадовільно

В основу системи оцінювання знань студентів закладені наступні критерії:

- 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;
- 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам психологічної науки, відповідність інформації, що зберігається в базі психологічних знань (навчальної дисципліни);
- 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати.

Відповіді на кожне питання (усний формат) оцінюються у відповідність до такої градації:

22 - 25 балів (A - відмінно) – наявність правильної, вичерпної відповіді на питання білету. Знання осмислені, що виявляється у адекватності їх розуміння та пояснення.

Притаманне рефлексивне осмислення вивченого матеріалу.

Студент чітко і грамотно відповідає на додаткові питання членів ЕК.

18 - 21 балів (B - добре) – наявність у студента знань, які він в основному розуміє, усвідомлює

та вмiє інтерпретувати. Рiвень знань вище середнього. Вiдповiдь є правильною, хоча не характеризується повнотою в iнтерпретацiї та поясненнi тих чи iнших психологiчних феноменiв. Мають мiсце несуттєвi помилки у поясненнi психологiчних феноменiв.

Студент володiє категорiальним апаратом науки, проте не на всi додатковi питання членiв ЕК може вiдповiсти.

14 – 17 балiв (С - добре) – наявнiсть вiдповiдi на питання бiлету, яке, однак, не у повнiй мiрi висвітлене. Мають мiсце суттєвi помилки у поясненнi психологiчних феноменiв.

Знання характеризуються адекватнiстю, проте частково є усвiдомленими (за формою вiдповiсти може, пояснити смисл не може; чи не може навести приклад для пiдтвердження свого розумiння теоретичного матерiалу).

10 - 13 балiв (D - задовiльно) – наявнiсть у студента фрагментарних знань, що включають часткову вiдповiдь на питання бiлету, яке вiн недостатньо розумiє та усвiдомлює. Має мiсце значна кiлькiсть помилок. Слабка осмисленiсть знань, розумiння смислу iнформацiї по навчальнiй дисциплiнi та вмiння її вербалiзувати.

Вiдповiдi на додатковi запитання носять нечiткий, розпливчастий характер, що свiдчить про слабке володiння студентом категорiального апарату психологiчної науки, недостатню адекватнiсть знань.

6 - 9 балiв (E - задовiльно) – вiдсутнiсть у студента знань – вiдповiдi на питання бiлету, або неправильна вiдповiдь на питання бiлету. Проте студент може вiдповiсти на ряд додаткових питань з програмових вимог навчального курсу дисциплiни, з якої здає iспит. Виконання задовольняє мiнiмальним критерiям.

0 - 5 балiв (FX - незадовiльно) - вiдсутнiсть у студента знань (вiдповiдi на питання бiлету), вiдсутнiсть вiдповiдi на питання, або мають мiсце грубi помилки при вiдповiдi на основнi та додатковi питання.

На додатковi питання (з програмових вимог навчального курсу дисциплiни, з якої здає iспит) вiдповiдає фрагментарно, неосмислено, або вiдмовляється вiдповiдати.

6. Структура курсу

Структура атестації, а також послідовність і терміни проведення екзамену у разі поділу його на письмову та усну частини, порядок і форма перевірки знань студентів під час атестації встановлюються випусковою (випусковими) кафедрою і затверджуються вченою радою Інституту, факультету. Засідання Екзаменаційної комісії є відкритими і проводяться за участю більше ніж половини її складу та обов'язкової присутності голови Екзаменаційної комісії. Тривалість засідання не повинна перевищувати шести академічних годин на день. Тривалість усного державного екзамену одного студента, як правило, не повинна перевищувати 30 хвилин. Повторне складання (перескладання) державного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо студент не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи Екзаменаційної комісії. Усіх форм навчальної співпраці стосуються вимог Положення про академічну доброчесність у Карпатському національному університеті ім. В. Стефаника та Кодексу честі <https://surl.li/uqzigt>.

Структура ОК

Психологічне консультування

1. Визначення, мета та завдання психологічного консультування.
2. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги. Історія його виникнення.
3. Специфічні особливості та види психологічного консультування.
4. Поняття про консультативний контакт і його особливості в різних психотерапевтичних напрямках.
5. Перенесення та контрперенесення в консультуванні: визначення, риси, причини, значення.
6. Загальна характеристика невербальних засобів консультативної взаємодії. Техніка дзеркального відображення невербальної поведінки клієнта.
7. Значення невербальної поведінки клієнта для консультативного процесу.
8. Поведінкові ознаки позитивного та негативного ставлення клієнта в консультативному контакті.
9. Особливості організації та структурування першої зустрічі з клієнтом.
10. Фізичні компоненти консультативної взаємодії (обстановка психологічної консультації, структурування терапевтичного простору та часу).
11. Умови та чинники ефективності процесу консультування.
12. Морально-етичні принципи та відповідальність психолога-консультанта.
13. Основні вимоги до особистості консультанта. Модель ефективного консультанта.
14. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Зміст поняття «синдром вигорання» та способи його запобігання.
15. Особливості професійної підготовки психолога-консультанта. Професійно значущі риси консультанта.
16. Психологічний зміст понять: «скарга клієнта», «психологічний запит», «проблема клієнта».
17. Характеристика процесу консультування: оптимальна часова тривалість консультативних зустрічей (з урахуванням віку клієнтів), загальна кількість зустрічей, інтервал між бесідами тощо.

Психологічне консультування

18. П'ятикрокова модель інтерв'ю: етапи, завдання консультанта, психотехнічне забезпечення.
19. Еклектична модель консультативного процесу, за Б.Е. Гілландом: завдання та психотехнічне забезпечення.
20. Методи впливу і вислуховування та їх функції в структурі консультативного процесу.
21. Загальна характеристика основних технік психологічного консультування.
22. Особливості застосування психометричних методів у практиці психологічного консультування.
23. Особливості консультування клієнтів з підвищеною тривожністю. Значення механізмів психологічного захисту.
24. Особливості консультування «немотивованих» клієнтів.
25. Особливості консультування у випадку смерті близької людини. Етапи горювання.
26. Особливості консультування клієнтів, що пережили розлучення.
27. Особливості консультування клієнтів з депресіями і суїцидальними намірами.
28. Особливості консультування вороже налаштованих та агресивних клієнтів.
29. Елементи класичного психоаналізу в практиці психологічного консультування: процедури, техніки, опір та опрацювання механізмів психологічного захисту.
30. Значення та функції захисних механізмів для процесу саморегуляції клієнта.
31. Характеристика консультативного процесу в руслі аналітичної психології К.Юнга. Вербальні й невербальні методи аналітично зорієнтованого психологічного консультування.
32. Особливості застосування юнгіанської піскової терапії.
33. Основні поняття, психотехнічні прийоми та методи індивідуальної психології А.Адлера.
34. Поведінкове консультування: мета, особливості консультативного контакту, технічне забезпечення.
35. Гештальт-консультування: основні поняття, мета та психотехнічне забезпечення.
36. Трансакційний аналіз: основні поняття, мета, сучасні психотехніки.
37. Раціонально-емотивне поведінкове консультування. Застосування АВС-схеми у практиці психологічного консультування. Когнітивний підхід до консультування.
38. Клієнт-центроване консультування. Характеристика недирективних методів роботи з клієнтами.
39. Особливості консультування клієнтів з екзистенційною проблематикою, за Р. Меєм, І. Яломом, В. Франклом.
40. Прикладна логотерапія: техніки і методи.

Загальна психологія

1. Свідомість людини. Базові складові свідомості: понятійні знання, самосвідомість, цілепокладання, ставлення. Підсвідомі й несвідомі феномени у психіці людини.
2. Основні функції психіки з позицій теорії еволюції Ч. Дарвіна.
3. Основний психологічний зміст сигнального зв'язку (умовного рефлексу).
4. Предмет загальної психології. Місце загальної психології в структурі психологічних знань.
5. Методологічні принципи в психології. Методи загальної психології.
6. Психофізіологічна проблема (співвідношення мозку і психіки). Зв'язок мозку і психіки за принципом кодування інформації.
7. Електричні подразнення (вживлені електроди) та електроенцефалограма (ЕЕГ) як методи вивчення мозку і психіки.
8. Вплив на мозок і психіку людини психотропних речовин.

Загальна психологія

9. Функції, види та властивості уваги.
10. Відчуття. Рецептор. Аналізатор. Перекодування в аналізаторі. Модальність відчуття. Синестезія.
11. Екстероцептивні відчуття. Дистантні і контактні відчуття.
12. Інтероцептивні відчуття. Органічні і пропріоцептивні відчуття.
13. Співвідношення сили подразника та інтенсивності відчуття. Пороги відчуттів. Чутливість органу чуття. Закон Бугера-Вебера. Закон ВебераФехнера. Сенсibilізація.
14. Предметність (об'ємність) сприймання та її фактори (перспективне скорочення, перекривання, розподіл світла й тіней, повітряна перспектива, руховий паралакс).
15. Структурність сприймання та її фактори (перепади світла й тіней та забарвлення, близькість, подібність, плавність, неперервність, завершеність, простота, симетричність).
16. Цілісність сприймання. Сенсомоторна схема. Перцептивна модель.
17. Константність і вибірковість сприймання. Перцептивна модель.
18. Уява. Уявлення. Види уяви. Фантазія.
19. Властивості образів уяви. Чинники образів уяви.
20. Функціональна сутність інтелекту і мислення. Види мислення.
21. Наочно-дійове мислення. Сенсомоторний інтелект. Наочно-образне мислення.
22. Понятійне мислення. Зв'язки мислення і мовлення. Слово як знак.
23. Мисленнєві операції: аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація.
24. Функціональна сутність пам'яті. Види пам'яті.
25. Мнемічні процеси. Закономірності пам'яті.
26. Емоція. Основні і самостійні емоції. Афект. Настрій.
27. Емоційна складова стресу. Дистрес. Еустрес.
28. Почуття. Вищі почуття: моральні, релігійні, патріотичні (почуття етнічної ідентичності), естетичні.
29. Особистість. Основні структурно-функціональні блоки особистості.
30. Задатки і здібності особистості.
31. Темперамент особистості. Психологічні властивості темпераменту.
32. Конституційно-антропометрична концепція Е. Кречмера.
33. Конституційно-антропометричні концепції У. Шелдона.
34. Мотиваційна динаміка стосунків між особистістю і тоталітарним режимом. Конформізм і його види. «Втеча в Натовп».
35. Соціальні фактори мотивації особистості в демократичному суспільстві. «Втеча від Свободи». «Позитивна Свобода».
36. Основний психологічний зміст духовності, моральності, совісті особистості.
37. Основний психологічний зміст характеру особистості.
38. Воля у структурі характеру. Вольові процеси і стани. Вольова регуляція.
39. Я-концепція як складова характеру особистості. Формула В. Джемса.
40. Діяльність як спосіб існування людини. Будова, форми та види діяльності.

Соціальна психологія

1. Предмет і завдання соціальної психології. Функції соціальної психології. Ознаки сучасної соціальної психології.
2. Місце соціальної психології у системі наукового пізнання.

Соціальна психологія

3. Поняття «соціально-психологічного простору», «соціально-психологічних явищ» та «соціально-психологічної реальності» у соціальній психології.
4. Основні методи соціальної психології.
5. Етапи становлення соціальної психології. Становлення соціальної психології в Україні.
6. Статус особистості у структурі міжособистісних відносин. Складові статусу особистості: авторитет, престиж. Поняття «позиція особистості».
7. Роль як реалізація статусу і позиції особистості. Соціальна роль. Класифікації ролей (Дж. Міда, Т. Парсонса, Дж. Морено).
8. Поняття соціалізації особистості. Соціалізація як інкультурація. Соціалізація як інтерналізація. Соціалізація як адаптація. Соціалізація як конструювання соціальності.
9. Критерії соціалізованості особистості. Ресоціалізація особистості. Асоціальна поведінка. Відхильна поведінка (девіантна, делінквентна, адиктивна).
10. Стадії соціалізації.
11. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований).
12. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
13. Теорії соціалізації: біогенетичний, соціогенетичний, соціоекологічний (У. Бронфенбреннер), психоаналітичний підходи.
14. Сучасні теорії соціалізації (когнітивізм, ситуаціонізм, конструктивізм).
15. Види соціалізації: політична, економічна, статево-рольова.
16. Формування ідентичності особистості: фактори і механізми. Взаємозв'язок «активного» і «рефлексивного Я». Мотив самопідсилення, мотив самопізнання. Фактори, що визначають формування уявлень про «Я», механізми (К. Герген).
17. Поняття самоповаги особистості. Самооцінка особистості. Поведінкові кореляти осіб з високою і низькою самооцінкою. Поняття самоефективності А. Бандури. Безпомічність.
18. Механізми соціальної регуляції поведінки: зовнішні і внутрішні; соціальні норми, соціальні установки (аттitudи), цінності, ціннісні орієнтації.
19. Міжособистісна комунікація: комунікатор, реципієнт. Бар'єри спілкування. Функції спілкування. Моделі комунікації: низхідна і висхідна комунікація.
20. Вербальна (усна мова, денотати і конотації) і невербальна комунікації (оптико-кінетична система знаків, «контакт очей», паралінгвістична й екстралінгвістична система знаків, проксемика).
21. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Специфіка, показники.
22. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів. Причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.
23. Поняття «атракція» (потяг), соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, конформність підпорядкування, когнітивна реінтеграція як форми соціального впливу. Експерименти С. Мілгрема.
24. Поняття «соціальна перцепція». Соціально-психологічні механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція. Феномен «еґоцентричного приписування». Типи атрибуції: особистісна, об'єктна, обставинна.
25. Теорії когнітивної відповідності (теорія структурного балансу Ф. Хайдера, комунікативних актів Т. Ньюкома, когнітивного дисонансу Л. Фестінгера, конгруентності Ч. Осгуда і П. Танненбаума).

26. Поняття про міжособистісні стосунки: соціальні стосунки, формальні і неформальні взаємини, соціальний контроль, офіційні взаємини, особистісні стосунки. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.
27. Поняття «міжособистісних впливів». Принцип реципрокності і соціального обміну. Концепція Р. Чалдіні (феномен «дверима в лоб», «нога у дверях», «ефект очевидця»).
28. Соціально-психологічні характеристики малої групи. Класифікація малих груп.
29. Динаміка групоутворення.
30. Лідерство і керівництво. Стили лідерства і керівництва.
31. Нормативна поведінка. Групові норми. Груповий конформізм. Нонконформна поведінка.
32. Групові рішення. Групомислення.
33. Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі. Поняття мобінгу і булінгу.
34. Групова сумісність і згуртованість. Визначення індексу згуртованості групи.
35. Стадії формування згуртованої групи. Ознаки згуртованості.
36. Конфлікти. Типи конфліктів: між особистістю і групою, внутрігрупові, міжгрупові. Функції конфліктів.
37. Способи і методи подолання конфліктів. Шляхи вирішення конфліктів. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.
38. Великі групи. Суттєві ознаки великих груп. Структура великих груп. Види великих груп.
39. Масові явища у великих групах : громадська думка, суспільні настрої, масові настрої, мода, чутки, паніка.
40. Натовп. Соціально-психологічні ознаки натовпу. Види натовпу: пасивний, активний, агресивний; випадковий, діючий, конвенційний, експресивний. Природа натовпу, характеристики натовпу (Г. Лебон). Особливості поведінки людини в натовпі.

Вікова психологія

1. Предмет та завдання вікової психології.
2. Характеристика методів вікової психології.
3. Методологічні проблеми вікової психології 4. Порівняння змісту понять розвиток, дозрівання і ріст.
5. Основні принципи та закономірності психічного розвитку.
6. Критерії психічного розвитку та фактори психічного розвитку.
7. Поняття про вік. Основні підходи та критерії вікової періодизації (К. Бюлер, Б. Заззо, З. Фройд, Л. Кольберг, Е. Еріксон, Ж. Піаже, Л.С. Виготський та ін.).
8. Виникнення та розвиток вікової психології. 9. Біологічний підхід до розвитку (теорія рекапітуляції Ст. Холла, теорія дозрівання А. Гезелла, етологічна теорія К. Лоренца).
10. Психодинамічний підхід до розвитку (теорія психосексуального розвитку З. Фрейда, психосоціальна теорія Е. Еріксона).
11. Біхевіористський підхід до розвитку (теорія оперантного зумовлення Б. Скіннера, соціально-когнітивна теорія А. Бандури).
12. Когнітивно-генетичний підхід до розвитку (теорія розвитку дитячого інтелекту Ж. Піаже).
13. Контекстуальний підхід до розвитку (теорія екологічних систем У. Бронфенбреннера).
14. Теорія морального розвитку Л. Кольберга.
15. Теорії розвитку у вітчизняній психології.

Вікова психологія

16. Взаємозв'язок навчання та розвитку особистості: основні концепції (Е. Торндайк, Ж. Піаже)
17. Пренатальний ріст та розвиток дитини. Вплив зовнішнього середовища на пренатальний розвиток дитини. Криза народження.
18. Психологічна характеристика періоду новонародженості. Розвиток орієнтації в оточуючому світі (сенсорний та перцептивний розвиток) у немовлячому віці.
19. Когнітивний розвиток у немовлячому віці. Поняття про знаковосимволічну функцію свідомості.
20. Криза першого року життя. Центральні психологічні новоутворення немовлячого періоду.
21. Особливості пізнавальної сфери в ранньому віці: сприймання, увага, пам'ять, мислення. Якісні і кількісні характеристики словникового запасу дітей раннього віку.
22. Становлення Я-концепції у ранньому віці. Криза 3-х років: симптоми, шляхи подолання.
23. Загальна характеристика психічного розвитку дошкільника.
24. Гра як провідна діяльність і основний рушій розвитку в дошкільному дитинстві.
25. Соціалізація та розвиток особистості у дошкільному віці. Ідентифікація та его-ідентичність.
26. Готовність дитини до навчання у школі: основні критерії.
27. Навчання та когнітивний розвиток у молодшому шкільному віці. Причини та шляхи подолання шкільної неуспішності.
28. Розвиток емоційно-вольової та мотиваційної сфер у молодшого школяра.
29. Особливості психічного та особистісного розвитку в підлітковому віці. Почуття дорослості та особливості комунікації з підлітками.
30. Теоретичні підходи до проблеми підліткової кризи (Ст. Холл, Е. Шпрангер, В. Штерн, Ш. Бюлер, Е. Еріксон, Ж. Піаже).
31. Акцентуації характеру в підлітковому віці.
32. Чинники психічного розвитку в ранній юності. Внутрішня позиція і формування життєвих планів.
33. Особистісне та професійне самовизначення в ранній юності. Етапи становлення професійного самовизначення.
34. Психосоціальний розвиток у період ранньої дорослості.
35. Професійна підготовка та вибір професійного шляху у ранньому дорослому віці.
36. Сім'я і батьківство. Гендерна рівність, прийняття гендерних ролей та стратегії сімейного виховання.
37. Середня дорослість: особливості емоційного та когнітивного розвитку.
38. Причини та особливості переживань кризи середнього віку.
39. Загальна характеристика періоду пізньої зрілості. Старіння: фізіологічні, психологічні та соціальні причини.
40. Особистісний та соціальний розвиток у похилому віці. Екзистенційна криза: шляхи подолання.

Диференціальна психологія

1. Диференціальна психологія як галузь психологічної науки, її предмет і завдання. Поняття психологічної норми.
2. Внесок Ф. Гальтона в розробку проблематики диференціальної психології.
3. Методи диференціальної психології. Психогенетичні методи. Генеалогічний метод. Метод прийомних дітей. Близнюковий метод. Канали отримання інформації про індивідуальність.
4. Номотетичний та ідіографічний підходи у дослідженні психології індивідуальності
5. Взаємодія середовища та спадковості. Сучасне розуміння спадковості та середовища. Теорії про вплив

Диференціальна психологія

середовища і спадковості.

6. Індивідуальність – інтегральна біопсихосоціальна характеристика людини. Співвідношення понять: людина, організм, індивід, особистість.
7. Стать у структурі індивідуальності. Стетева ідентичність. Стетеворольові стереотипи.
8. Теорії і концепції розвитку статевої ідентичності. Еволюційна теорія статевого диморфізму В. А. Геодакяна. Нейроандрогенетична теорія Л.Елліса. Міжстатеві відмінності у психологічних якостях.
9. Акцентуації характеру як відповідь особистості на фрустрації.
10. П'ятифакторна модель вивчення особистості.
11. Класифікація психологічних типів за К. Юнгом. Теорія рис Г.- В.Олпорта. Риси особистості в теорії Р.- Б.Кеттела.
12. Диференціальна когнітологія у структурі диференціально-психологічних досліджень.
13. Задатки-здібності-обдарованість у структурі індивідуальності.
14. Типи інтелектуальних здібностей. Конвергентні здібності. Дивергентні здібності. Научуваність.
15. Типи інтелектуальної обдарованості. Компетентність. Талант. Мудрість. Геніальність.
16. Інтелект у структурі індивідуальності. Види інтелекту. Поточний інтелект. Кристалізований інтелект. Тестологічні підходи до інтелекту. Коефіцієнт інтелекту.
17. Однофакторний підхід до інтелекту (К.Спірмен, Р.Б.Кеттел, Дж. Равен, Д. Векслер). Багатофакторні теорії інтелекту (Л.Терстоун, Дж.Гілфорд, Р. Мейлі).
18. Когнітивні стилі. Психологічна характеристика когнітивних стилів. Проблема взаємозв'язку когнітивних стилів.
19. Поняття про соціально-економічний статус індивідуальності. Критерії відмінностей між соціальними групами. Вплив статусного рівня на інтелект. Якість життя та чинники, що його визначають.
20. Культурний детермінізм. Культур-шок та його характеристики. Виховання в контексті культури. Крос-культурні дослідження фізичного розвитку, психічних процесів і особистості.

Психодіагностика

1. Предмет, завдання та методи психодіагностики.
2. Роль і значення шкал А. Біне у розвитку психодіагностики.
3. Соціально-етичні аспекти тестування та громадянські права.
4. Загальне поняття про стандартизацію тестових результатів. Значення стандартизації для психодіагностики.
5. Загальне поняття про надійність та статистичну значущість тесту.
6. Типи надійності. Джерела дисперсії помилки. Істинна дисперсія та дисперсія помилки.
7. Загальне поняття про валідність тесту. Види валідностей.
8. Істинна та хибна валідність.
9. Контент-аналітична процедура як метод психодіагностики. Діагностичні можливості методу контент-аналізу.
10. Проективні методи та особливості їх використання. Види проективних методик.
11. Концептуальні підходи при дослідженні міжособистісних взаємин.
12. Особливості діагностики взаємин у групі за допомогою соціометрії та референтометрії.
13. Діагностика міжособистісних взаємин на основі закономірностей практичної поведінки людей.

Психодіагностика

	<p>14. Виявлення міжособистісних взаємин модифікованим варіантом інтерперсональної діагностики тесту Лірі.</p> <p>15. Особистісна риса і “профіль особистості”.</p> <p>16. Самосвідомість як об’єкт психодіагностики.</p> <p>17. Методика семантичного диференціалу Ч. Осгуда: діагностична процедура та способи інтерпретації</p> <p>18. Методика Q-сортування у діагностиці самосвідомості: діагностична процедура та способи інтерпретації.</p> <p>19. Запитальник Г. Айзенка (ЕРІ) та його особливості.</p> <p>20. Інтелект та особливості його вимірювання. Стандартний коефіцієнт інтелекту та спосіб його одержання.</p>
<p>Практичні завдання</p>	<p>Завдання 1. Шкільний психолог отримав запит від класного керівника щодо проведення дослідження рівня інтелектуального розвитку учнів п’ятого класу з метою виявлення дітей, які можуть потребувати додаткової навчальної підтримки. Запропонуйте психодіагностичну методику, яку доцільно використати для оцінювання інтелекту у цій віковій групі, та обґрунтуйте свій вибір. Поясніть, яка психометрична характеристика тесту є особливо важливою під час проведення такого дослідження.</p> <p>Завдання 2. Психолог провів тестування рівня тривожності у студентів. Через два тижні тестування було повторено у тій самій групі, однак результати значно відрізнялися від попередніх. Поясніть, яка психометрична характеристика тесту може викликати сумніви у цій ситуації.</p> <p>Завдання 3. Учень 7-го класу приніс до вчителя записку, пояснюючу його попередню відсутність на уроках. «Ти справді хворів?» – запитую вчителька. – Хлопець мовчить. «А це справді мама писала?» – хлопець знову мовчить. «Тоді хто ж це писав?» – продовжує запитувати вчитель. «Ніхто!» – різко відповідає школяр. Визначте, які особливості особистості підлітка ілюструє дана ситуація та можливі причини поведінки хлопчика.</p> <p>Завдання 4. Під час психодіагностичного дослідження психолог вирішує поєднати проєктивні методики та стандартизовані тести. Поясніть, чому у психологічній практиці часто застосовують комплекс методик і які переваги має такий підхід.</p> <p>Завдання 5. Спираючись на висловлювання батька про сина, сформулюйте причини його ставлення до юнака та визначте наслідки цього ставлення на становлення особистості хлопця: «Мені страшно визнавати, але мій син мене розчарував. Він зовсім на мене не схожий. В школі я любив футбол, займався спортом, а йому подобаються музика і книги. Волосся в нього довге, в лівому вусі – сережка, він виглядає, зовсім не як чоловік. Я хотів би ним гордитись, але я його соромлюсь».</p> <p>Завдання 6. Маринка (6 р., 2 міс.) відвідує 1 клас. Вона вмє читати, писати, любить танцювати, співати, декламувати. Мама пишається нею, а Маринка – сама собою. Якось, йдучи додому разом з мамою, дівчинка сказала: «Вчителька мене не любить. Не хвалить. Мені дають завдання складніші, чим іншим, щоб я не знала як відповісти. У дитячому садку було краще». Назвіть можливі причини, які вплинули на відносини</p>

Маринки з учителем. У чому різниця взаємовідносин у системі «дитина-педагог» у дитячому садочку і школі? Що не врахував педагог у роботі із Маринкою?

Завдання 7. Одна жінка, що півроку тому вийшла на пенсію, ділиться враженнями: «Я раніше як оглушена була, всієї краси природи не помічала, але ж кожний листочок, кожна квіточка життю радіє. Як добре, що тепер я стала це помічати». Поясніть причини зміни сприймання дійсності жінкою. Які особистісні новоутворення даного вікового періоду обумовили відповідне сприймання?

Завдання 8. Опис якого психологічного явища середнього дорослого віку подано у монолозі чоловіка: «Я побудував своє підприємство на гроші, взяті в кредит. Я вперто пропрацював дванадцять років, щоб виплатити борг. Весь цей час я думав, що, як тільки виплачу кредит, почнетесь справжнє життя, тоді я стану самостійною людиною і відправлюсь у велику подорож. На минулому тижні я закрив свій борг, однак мені не до канікул – я перебуваю в депресії. Я повинен ще двадцять років сидіти за одним і тим же письмовим столом, займатися однаковими проблемами, а чарівність самостійності зникла...»

Завдання 9. Визначте, якими методами вікової психології користувалися дослідники. Трьома групами дослідників вивчалася пам'ять дітей-дошкільників трьома різними способами. У першому випадку дослідник відвідував звичайні заняття дітей у дитячому садку, на яких діти зачували вірші. При цьому реєструвалася кількість повторень вірша, необхідна для запам'ятовування. У другому випадку дослідник пропонував дітям гру «Магазин», в ході якої кожна дитина усно отримувала перелік «товарів», які мала «купити» в уявному магазині через деякий час. При цьому реєструвалася кількість «товарів», про які дитина згадала, роблячи «покупки». У третьому випадку дітям (кожному окремо) пропонувалося запам'ятати ряд слів і через деякий час відтворити їх. При цьому реєструвалася кількість слів, які дитина відтворювала. У чому переваги та недоліки кожного із методів для даного вікового періоду?

Завдання 10. «Я теж хочу варити кашу», – говорить Ніна (дівчинці 3 роки), спостерігаючи, як мама варить кашу. «Ти ще маленька, – відповідає мама, – кашу варять лише дорослі». «Я хочу», – наполягає дівчинка. Нарешті мама не витримує: «Не заважай мені, іди гратись». З яким явищем у розвитку дитини пов'язана поведінка Ніни? Яка роль дорослого в цей період розвитку дошкільника?

Завдання 11. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, транзакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнта: Я дуже втомлююсь на роботі. Вона перестала мене цікавити, здається одноманітною і нецікавою. Я відчуваю, ніби втрачаю щось важливе через те, що роблю нікому непотрібну (і мені в тому числі) роботу. Але сумніваюсь – чи зможу я щось змінити?

Завдання 12. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, транзакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: Я пробую налагодити стосунки з сином, якому 14-ть років, але він відштовхує мене. Дуже важко, коли діти не розуміють і не поважають своїх батьків. Я намагаюся не обтяжувати сина домашніми справами, але, навіть, на найдрібніші прохання він реагує брутально.

Завдання 13. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, трансакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнта: Мені 38 років, я – матеріально забезпечена людина. Познайомився у соцмережах з гарною дівчиною 25-ти років, ми почали зустрічатися, але вона раптом сказала, що нам треба розірвати стосунки. Запитав – чому? На моє запитання вона відповіла лише те, що ми різні і тому не можемо бути разом. Нічого не розумію: я їй, наче, подобався і вона мені теж. Я їй говорив, що забезпечу її матеріально, не треба буде ходити на роботу за «копійки», сидітиме удома. А вона каже, що хоче іншого життя. Заплутала мене зовсім, нічого не розумію. Що робити?

Завдання 14. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, трансакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: У нас на роботі є одна працівниця, яка заважає мені якісно виконувати свої обов'язки. Вона завжди прискіпується до мене з різними зауваженнями, а якщо щось запитує – робить це з сарказмом, щоб принизити мене. Мене це пригнічує, але я не знаю, що мені робити?

Завдання 15. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, трансакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнта: Я – студент, навчаюся у виші, хочу бути економістом. Мені подобається ця спеціальність, тому я намагаюся добре вчитися. Але мої оцінки могли би бути вищими, коли б мені вдалося контролювати свою тривогу і перебороти страх на екзаменах. Я не знаю, що мені робити. Через хвилювання мені іноді важко відповідати і на заняттях.

Завдання 16. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, трансакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: Я втратив близьку мені людину – маму. Коли вона ще була живою, ми часто сварилися, докоряли одна одній – знаєте, як це іноді буває між донькою і матір'ю. Її смерть була такою раптовою (серце хворе, інфаркт). У перші місяці після втрати мені здавалося, що вона от-от прийде до мене, але тепер я розумію, що цього вже ніколи не буде (плаче). Мені так важко на душі, я не знаю, як бути, може, я в чомусь винна?

Завдання 17. Сформулюйте можливий запит і змоделуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, трансакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: У мене є трирічний син, з яким неможливо зайти до магазину, бо він наполегливо вимагає купити йому якусь іграшку. Я йому відмовляю, пояснивши, що зараз у мене немає грошей на цю покупку. Але, вимагаючи своє, він починає кричати, навіть може почати плакати. Я стаю розгубленою і не знаю, що мені робити, як його заспокоїти?

Завдання 18. Сформулюйте можливий запит і змодельуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, транзакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: Нещодавно ми розлучилися з чоловіком, який часто поводився досить агресивно. Тепер ми з сином живемо удвох. Начебто все добре. Але нещодавно мене викликала до школи вчителька мого сина-першокласника і покаржилася на його поведінку. За її словами, хлопчик постійно ображає інших дітей, виступає ініціатором сварок. На будь-які зауваження педагога відповідає: «Вони перші почали...». Що мені робити у цій ситуації?

Завдання 19. Сформулюйте можливий запит і змодельуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, транзакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: Мої подруги ходять по дискотеках, часто ввечері гуляють по парку, заводять нові цікаві знайомства. Мені часто також цього хочеться. Проте хлопець мене не пускає, а я не хочу йому перечити.. У нього є багато справ. А на мої проблеми він каже, щоб я не переймалася дурницями. Що в мене є він, і більше нікого не треба. Я не вважаю себе поганою. Я творча, креативна особистість і мені потрібна компанія дівчат. Що мені робити?

Завдання 20. Сформулюйте можливий запит і змодельуйте стратегію психологічного консультування клієнтки в руслі одного з психотерапевтичних напрямів (психоаналіз, раціональномотивне поведінкове консультування, екзистенційно-гуманістичний напрям, транзакційний аналіз, гештальт-консультування тощо). Розповідь клієнтки: Справа в тому, що в мене раніше було багато подруг. Я звикла, що всі мене поважають, радяться зі мною, допомагають. Але коли я почала більше цікавитися навчанням в університеті, розпочала серйозні стосунки з хлопцем, то мої подруги перестали зі мною дружити. А навіть якщо дехто й залишився, то мій хлопець почав злитися, що я приділяю більше часу їм, ніж йому. Довелося вибирати. Звичайно ж, я обрала коханого. У нас ніби все добре, але попри все мені не вистачає тих «дівочих теревеньок». Банально, але мені навіть нема з ким погуляти або пройтися по крамницях. Я хочу щось змінити, але не знаю як?

Завдання 21. Психолог проводить дослідження міжособистісних взаємин у студентській групі з метою визначення рівня згуртованості колективу та виявлення неформальних лідерів. Запропонуйте психодіагностичний метод, який доцільно використати для такого дослідження. Опишіть загальний принцип проведення цього методу та поясніть, які результати можна отримати в ході такого дослідження.

Завдання 22. Психолог досліджує ставлення студентів до дистанційного навчання, аналізуючи їхні письмові відповіді на відкриті запитання анкети. Визначте, який метод психодіагностики доцільно використати для аналізу таких текстових матеріалів, та коротко охарактеризуйте основні етапи його застосування.

Завдання 23. Цінність — це характеристика значущості предмета або явища для людини. Ціннісні орієнтації особистості формуються на основі цілісних уявлень людини і проявляються в соціальних установках, соціальній оцінці та соціальному інтересі. Визначте у наступних висловлюваннях людей їхні ціннісні орієнтації.

1. Нові українці — це незрозумілі люди з незрозумілими ідеалами.

2. Усі багаті повинні допомагати бідним.
3. Не можна вбивати душу.
4. Ніхто не має права засуджувати інших.
5. Учителі повинні поважати себе і дітей.

Завдання 24. Психолог планує дослідити роль спадковості у формуванні індивідуальних психологічних особливостей. Для цього він аналізує дані про членів однієї родини протягом кількох поколінь. Визначте, який метод дослідження використовується у цьому випадку, поясніть його сутність та назвіть інші психогенетичні методи, що застосовуються у диференціальній психології.

Завдання 25. Психолог застосовує опитувальник Г. Айзенка (EPI) для дослідження особистісних характеристик студентів. Поясніть, які основні шкали містить цей тест, які риси особистості вони вимірюють і яку роль виконує шкала брехні у структурі опитувальника.

Завдання 26. Як впливає на стосунки з іншими людьми реалізація людиною її головного життєвого кредо: а) "Будь задоволений собою"; б) "Будь самим собою"?

Завдання 27. Під час дослідження самосвідомості студентів психолог використовує методику семантичного диференціалу Ч. Осгуда. Поясніть принцип застосування цієї методики та охарактеризуйте, які аспекти самосприйняття особистості можна дослідити за її допомогою.

Завдання 28. Під час психодіагностичного обстеження психолог оголосив результати тестування інтелекту всім учням класу. Оцініть цю ситуацію з точки зору етичних принципів психодіагностики та поясніть, яке правило професійної діяльності могло бути порушене.

Завдання 29. Запропонуйте психологічні метафори, за допомогою яких можна сприяти формуванню стратегії ненасильницького спілкування у дітей дошкільного віку. Обґрунтуйте свої пропозиції.

Завдання 30. Правильні чи неправильні такі твердження:

- А) лідер та керівник – це синоніми;
- Б) висунання на лідерську позицію обумовлено ефективністю внеску члена групи в розв'язання групового завдання емоційного комфорту групи;
- В) авторитет буває офіційний та реальний;
- Г) статус – це становище людини в системі міжособистісних взаємин, які визначають її права обов'язки та привілеї;
- Д) лідер – це соціальна роль окремої особистості в групі;
- Е) лідер, керівник – це тотожні поняття.

Завдання 31. П'ятикласницю Тетяну М. учителі характеризують як мляву, апатичну, боязку дівчинку. На уроках і перервах вона мовчазна, пасивна, емоційно невиразна, без особливого інтересу ставиться до навчання, погано встигає з математики. Тетяна не користується авторитетом в однокласників, які вважають, що вона заважає їм змагатися з паралельним класом. Натомість удома і серед подруг у дворі вона балакуча,

активна, емоційно виразна дитина. Тому батьки з недовірою ставляться до інформації вчителів про поведінку доньки у школі. Які властивості темпераменту притаманні цій учениці? У чому особливості їх?

Завдання 32. Складіть поради викладачам щодо формування спостережливості студентів на семінарах на тему: "Шляхи виховання спостережливості студентів". Визначте, які фактори впливають на цей процес?

Завдання 33. Складіть психологічні поради вчителю щодо формування мислительних операцій студентів на семінарських заняттях з вашої спеціальності. Визначте, які фактори впливають на їх формування? Наведіть приклади.

Завдання 34. Складіть психологічні поради викладачеві щодо вибору адекватних тактичних прийомів та стратегій взаємодії зі студентами – представниками різних типів темпераментів на заняттях та в позааудиторний час.

Завдання 35. Психолог має намір використати тест, який було перекладено з іншої мови, однак він не проходив адаптацію для української вибірки. Поясніть, які проблеми можуть виникнути під час застосування такого тесту, що означає стандартизація психодіагностичних методик і чому вона є важливою для достовірності отриманих результатів.

Завдання 36. Поясніть, чому тренер невдоволений досягненнями свого учня-спортсмена, незважаючи на те, що той показує набагато вищі результати, ніж інші спортсмени команди? Чи означають однакові результати у різних спортсменів наявність у них однакових здібностей?

Завдання 37. На консультацію звернулася жінка із запитом, як їй поводитися. Рідні її чоловіка стали вимушеними переселенцями і оселилися в їхньому домі, в якому до цього часу вони проживали разом із дітьми та свекрухою. На її думку, вимушені переселенці почали зловживати гостинністю і поводитися як господарі. За словами жінки, свекруха підпала під їхній вплив, і тому вимагає переселення родини сина в невеличку «літню кухню» на подвір'ї будинку, залишаючи за «гостями» кімнати, які до цього займала родина сина. – Опишіть стратегію консультаційного процесу. – Що слід з'ясувати при інтерв'юванні? – Кого і з якою метою ви запросите на наступну зустріч, окрім клієнта? – Опишіть різні варіанти розв'язання проблеми клієнта.

Завдання 38. Під час навчання студент відволікається на сторонні звуки в аудиторії та не може тривалий час зосередитися на поясненнях викладача. Поясніть, які властивості уваги проявляються у цій ситуації та які чинники можуть впливати на концентрацію уваги людини.

Завдання 39. Студент, готуючись до іспиту, використовує різні способи запам'ятовування матеріалу: повторює текст уголос, складає схеми та намагається зрозуміти зміст інформації. Поясніть, які види пам'яті та мнемічні процеси проявляються у цій ситуації та які закономірності пам'яті сприяють кращому запам'ятовуванню.

Завдання 40. У групі студентів один із них постійно проявляє активність, швидко реагує на події та легко переключається між різними видами діяльності. Поясніть, які властивості темпераменту можуть

проявлятися у такій поведінці.

Завдання 41. За даними досліджень, чим згуртованіша група тим відчутніші зміни відбуваються в поведінці її членів. Якщо один із них порушує групові норми, то карається тим більше, чим балі виходить за визначені цими нормами межі. Високий статус у такій групі посідає той, хто не лише дотримується норм, а й активно утверджує їх власною поведінкою.

Завдяки чому відбуваються такі зміни в поведінці? Що за цим криється?

Завдання 42. Під час виконання складного завдання людина ставить перед собою мету, планує послідовність дій і контролює результати своєї діяльності. Поясніть, які компоненти свідомості проявляються у цьому процесі та яку роль відіграє цілепокладання у регуляції поведінки.

Завдання 43. Людина, опинившись у новому колективі, поступово змінює свою поведінку, пристосовуючись до норм і правил групи. Поясніть, які соціально-психологічні механізми можуть впливати на таку поведінку та яку роль відіграє конформізм.

Завдання 44. Поясніть, якому із тверджень людина повірить скоріше й чому:

1. Сучасна наука стверджує, що камені мають почуття.
2. Говорять, що камені мають почуття.
3. Відомо, що людина дотримується норм своєї референтної групи.

Завдання 45. Психолог досліджує емоційний стан дитини за допомогою методики «**Неіснуюча тварина**». Поясніть, які елементи малюнка аналізуються під час інтерпретації результатів та які психологічні особливості можуть бути виявлені за допомогою цієї методики.

Завдання 46. Е. Т. А. Гофман у новелі «Крихітка Цахес» описав пригоди «Маленького виродка», який завдяки чарам феї набув неабиякої популярності і став міністром. Таємним впливом своїх рук фея нагородила Цахеса надзвичайним даром: у товаристві красивих, розсудливих і розумних людей його й самого визнають красивим, розсудливим і розумним, до того ж усе, що хто небудь з них думає, говорить або ж робить у його присутності, приписується йому. Оточення начебто засліплене і з захватом нагороджує Цахеса «винятковими здібностями» за досягнення інших. І лише коли студент Балтазар довідався, що чари криються у трьох червоних волосинках на голові Цахеса, і знищив їх, усі раптом побачили нещасне, обділене природою створіння. Яке психологічне явище у гротескній формі описано в цій новелі? Як його пояснити?

Завдання 47. Продовжіть характеристику чоловіка, про якого вам відомо, що він розумний, йому 40 років, він очолює власну фірму... З якими феноменами сприймання людини ви тут зустрілися?

Завдання 48. Відомо, що ця людина є відомим українським психологом. Якими якостями особистості він володіє, на вашу думку? З якими феноменами соціальної психології ви мали справу при відповіді на це запитання?

Завдання 49. Жанна після репетиції церковного хору завжди повертається додому у піднесеному настрої, а

	<p>сьогодні її чоловік зауважив, що вона мовчазна і стримана. - Як пройшла репетиція? – запитав він. - Жахливо, - мало не крізь сльози відповіла Жанна. – Не знаю, чому мені прийшло в голову спробувати заспівати цю партію соло. Я сама цього захотіла, хоча раніше цього ніколи не робила. Співала я просто жахливо. Не розумію, що трапилося. Мій голос наче відмовився мене слухатися. Мій спів швидше нагадував вереск сови. Жанна була на себе дуже сердита й розгублена, постійно звинувачує себе у невдачі. Завдання: Визначити вид конфлікту, актуальну стадію протікання, причини виникнення, конструктивні і деструктивні варіанти вирішення.</p> <p>Завдання 50. Визначте за змістом діалогу, чи вміють його учасники слухати один одного: 1. А. Хочеш послухати цей уривок? Б. Я вже це читала. 2. А. Я тебе так давно чекаю. Б. Можна було б і не чекати, подзвонив би... 3. А. У тебе є собака? Я свою вже продав — не було часу на неї. Б. Ні, але...</p>
Академічна доброчесність	<p style="text-align: center;">7. Політика доброчесності</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету https://surl.li/uqzizt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кодексу честі https://surl.li/nilecg - Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності https://surl.li/bzmvws. - Положення про запобігання академічному плагіату https://surl.li/sytfgk. - Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності https://surl.li/qienxi. - Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності” https://surl.li/owbatf.

Ресурсне забезпечення

До курсу «Психологічне консультування»

1. Горноста́й П.П. Консультативна психологія. Теорія і практика проблемного підходу : монографія. В-во «Ніка-центр», 2025. 416 с.
2. Кузьо О. Основи психологічної практики: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 160 с.
3. Магдисюк Л. І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 240 с.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20907/1/opsykons.pdf>
4. Основи психологічного консультування (лекційний курс). Навч.- метод. посібник для студентів спец. «Практична психологія» Укладачі Б.А. Якимчук, І.П. Якимчук. Умань, 2019. 160 с.
5. Паркулаб О.Г. Психологічне консультування: навчально-методичний комплекс. 2-ге допов. [Електронне видання]. Івано-Франківськ: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. 115 с.

До курсу «Загальна психологія»

1. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник для студентів спеціальності «психологія». Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.
2. Москалець В. П. Загальна психологія: лекції для студентів спеціальності «психологія». Івано-Франківськ: Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2021. 240 с.
3. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 364 с.
4. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Київ-ІваноФранківськ: «Нова Зоря», 2020. 436 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник для студентів спеціальності «психологія». Київ: Ліра-К, 2023. 564 с. Перероблено і доповнено у 2024 р. Івано-Франківськ: Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. 564 с. (33 друк. арк.).
6. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. Підручник у 2 т. К.:Алерта, 2011. Т.1. 496с.
7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. Підручник у 2 т. К.:Алерта, 2013. Т.2. 758с.
8. Савчин М. В. Загальна психологія: підручник. Київ: «Академія», 2018. 344 с.

До курсу Диференціальна психологія

1. Максименко С.Д., Клименко. В.В. Диференційна психологія. Підручник. К.: Видавничий дім «Слово», 2013. 600 с.
2. Палій А. А. Диференціальна психологія. К.: Академвидав, 2010. 429 с.
3. Палій А.А. Диференціальна психологія: Курс лекцій. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. 776 с.
4. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференційна психологія. Л.: Новий Світ, 2008. 235 с.
5. Мазяр О.В. Диференціальна психологія : модульний курс : навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.
6. Туриніна О. Л. Диференціальна психологія. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 136 с.

До курсу «Соціальна психологія»

1. Ануфрієва, Н. М. Соціальна психологія: навч. посібник. 4-ге вид., випр. і доп. К. : Каравела, 2022. 370 с.
2. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горноста́й, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – Київ : Талком, 2018. – 580 с.
3. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008. - 688 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик : [Посібник]. - К. : Академвидав, 2003. – 448 с.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик [Підручник] : у 2-х кн. Кн.1 Соціальна психологія особистості і спілкування. – Чернівці : Книги - ХХІ, 2010. – 464 с.

6. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн.2 : Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик. – Рек. МОН. – Чернівці : Книги - ХХІ, 2010. – 464с.
7. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.academia.edu/31387056/>
8. Козлова О.А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія» / О.А. Козлова – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – 172 с.
9. Титаренко Т.М, Сучасна психологія особистості [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.academia.edu/31100016/> 10.Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. – Харків: «Контраст», 2019. – 116 с.

До курсу «Вікова психологія»

1. Білоус О.В. Вікова психологія: Навчальний посібник. Чернівці: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2015. 108 с.
2. Крайніков Є.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.: Арістей, 2004. 280 с.
3. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник. Вид. 2-е, стер. К.: Кондор, 2015. 469 с.
4. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 360 с. 5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А. та ін. О.В. Вікова психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 346 с.
6. Токарева Н.М., Шамне А.В. Основи вікової психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2013. 283 с.

До курсу «Психодіагностика»

1. Белей М.Д., Тодорів Л.Д. Основи діагностичної психології. – ІваноФранківськ: Тіповіт, 2008. – 296 с.
2. Белей М.Д. Методи психодіагностики: інструментарій та процедурні особливості//М. Белей, І. Гоян – Івано-Франківськ, 2010. – 256 с.
3. Белей М.Д. Практикум з психодіагностики. – Івано-Франківськ: Приватний підприємець Бойчук А.Б./ М. Белей – Івано-Франківськ, 2014. – 156 с.
4. Белей М.Д. Практикум з психодіагностики: Навчально-методичний посібник для магістрів I курсу спеціальності "Психологія", Освітня програма "Клінічна та реабілітаційна психологія". – Івано-Франківськ: Територія друку, 2021. – 168 с.
5. Галян І. М. Психодіагностика . – К.: Академвидав. – 2009; – 2011. – 464 с. (1 і 2-ге видання).
6. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики : навчальний посібник. – Київ, 2019. – 442 с.
7. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2012. – 328 с. 8. Психодіагностика /Під ред. М.С. Корольчука, В.І. Осюдло. – К.: Ельга “Ніка-Центр”, 2004.